

ARICILIK

Ocak 2021

Dünya Arıcılık Verileri (bin ton)

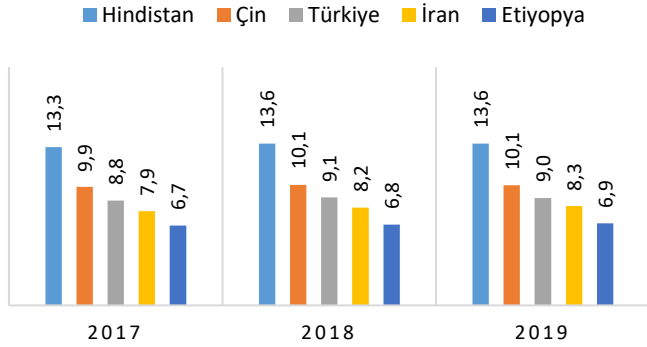
	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim ² (%)
Kovan Sayısı (bin adet)	89.228	90.133	90.971	89.557	90.116	0,6
Verim (kg/kovan) ¹	21,0	21,4	21,2	21,0	20,6	-2,2
Bal Üretim	1.877	1.926	1.926	1.882	1.853	-1,6
Balmumu Üretimi	67	69	69	65	66	1,0
İthalat	658	644	725	700	698	-0,3
İhracat	650	637	684	672	637	-5,1

Kaynak: FAO, Trade Map (10.01.2021), ¹/TEPGE hesaplamaları, ²/ Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir.

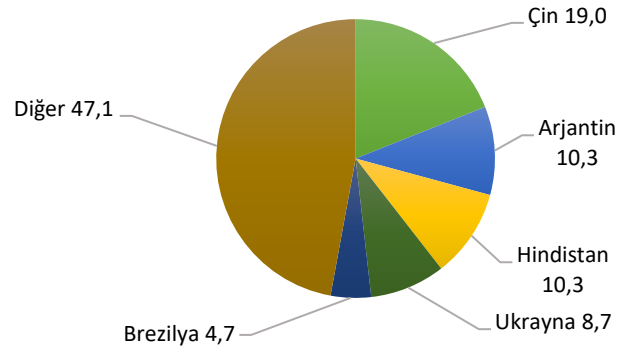
Dünya bal üretiminde 2019 yılı itibarıyla 444 bin ton ile Çin ilk sırada, 109 bin tonluk üretimi ile Türkiye ikinci, Kanada ise 80 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Bal üretiminde lider konumda olan Çin, toplam dünya bal üretiminin %24'lük kısmını karşılamaktadır. 2019 yılı bal üretiminde AB ülkeleri % 22,6'lık paya sahiptir. Kovan sayılarında ise 12,3 milyon kovan ile Hindistan lider konumdadır. Çin 9,1 milyon kovan ile ikinci, Türkiye ise 8,1 milyon kovan ile üçüncü sırada yer almaktadır. Trade Map dünya bal ticaret verilerine göre, 2019 yılı ihracat miktarında ilk sırada yer alan Çin'de ve ikinci sırada yer alan

Arjantin'de bal ihracatı bir önceki yıla göre sırasıyla %2,1 ve %7,6 oranlarında azalırken, üçüncü sırada yer alan Hindistan'da %12,2 artış göstermiştir. 2019 yılında küresel bal ihracat değeri ise bir önceki yıla göre %12,7 oranında gerileyerek 1,98 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bal ithalat miktarı açısından ilk sırada yer alan ABD'de bir önceki yıla göre %4,5, ikinci sırada yer alan Almanya'da %4,4 ve üçüncü sırada yer İngiltere'de %3,5 oranında düşüş yaşanmıştır. 2019 yılı bal ithalat değeri bir önceki yıla göre %10,4 oranında gerileyerek 2,04 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

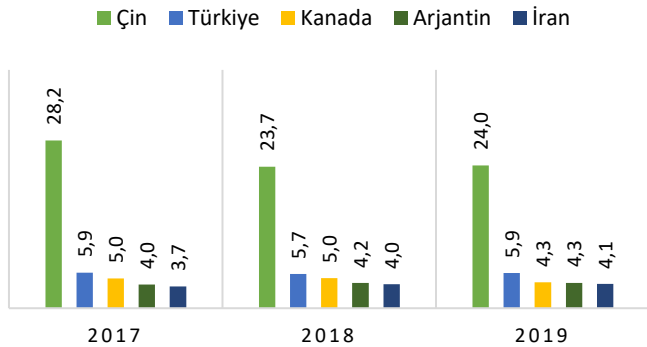
Kovan miktarında önemli ülkeler (%)

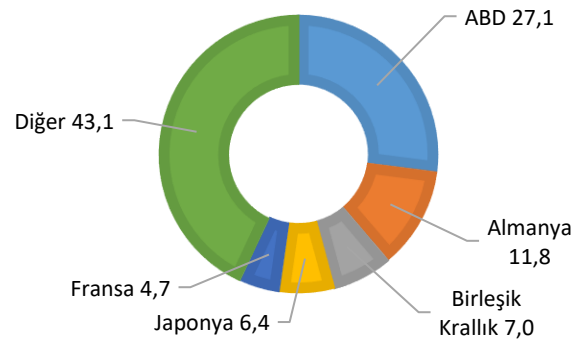
Ülkelere göre dünya bal ihracatı (2019, %)

Bal üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya bal ithalatı (2019, %)

Türkiye’de bal dış ticareti, süzme ve petek bal olarak iki şekilde yapılmaktadır. 2019 yılı bal ihracatının %64,3’lük önemli bir bölümünü süzme bal oluşturmuştur. Üretilen balın büyük bir bölümü yurt içinde tüketildiğinden, 2019 yılında toplam bal üretiminin sadece %5,1’i ihraç edilmiştir. Dünya bal üretiminde ikinci sırada yer alan Türkiye, ihracatta 22. sırada yer almaktadır. Bu durumun temel sebepleri arasında verim düşüklüğüne bağlı olarak artan bal maliyetinin, Türkiye’nin uluslararası piyasada rekabet

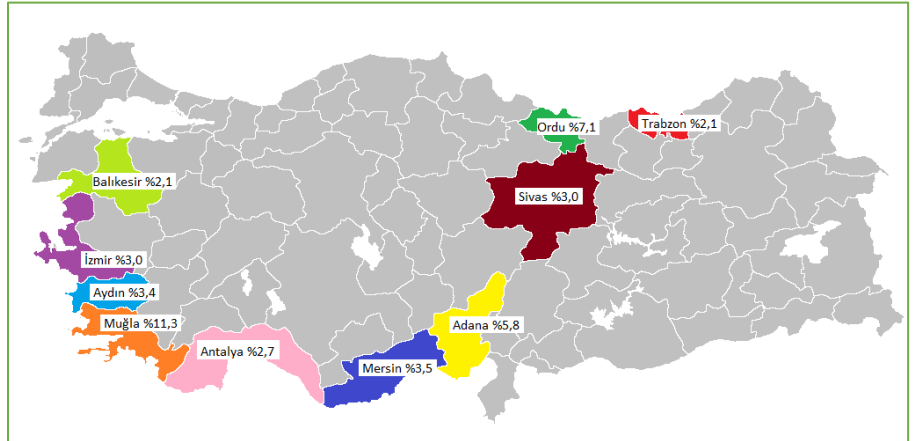
şansının azaltılması gösterilebilir. 2019 yılında bal ihracatı bir önceki yıla oranla %13,6 azalış göstererek, 5.543 ton olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı ilk on bir aylık dönemde bal ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine oranla %4,16 oranında azalarak 5.312 ton olarak gerçekleşmiştir. Bal ithalatı ise yıldan yıla değişim göstermekle beraber, kayda değer bir hacme sahip değildir. Son yedi yıllık dönemde en yüksek ithalat miktarı 2020 yılında bir önceki yıla oranla %41,1 artarak 32 ton olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye Arıcılık Verileri (ton)

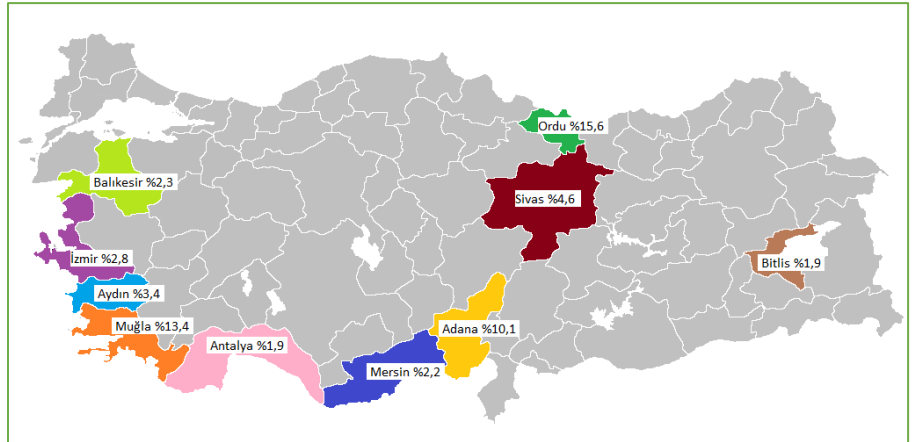
	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim ² (%)
Kovan Sayısı (1000 adet)	7.748	7.900	7.991	8.108	8.128	0,2
Verim (kg/kovan)¹	13,9	13,4	14,3	13,3	13,5	1,1
Bal Üretim	108.128	105.727	114.471	107.920	109.330	1,3
İşletme Sayısı (adet)	83.475	84.047	83.210	81.830	80.675	-1,4
İthalat	0,1	1,0	0,3	22,3	31,5	41,1
İhracat	7.192	3.623	6.448	6.413	5.543	-13,6

Kaynak: TÜİK (10.01.2021), ¹/TEPGE hesaplamaları, ²/Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir,.

Kovan Miktarı; Türkiye kovan varlığı incelendiğinde, 2019 yılında Türkiye kovan sayılarında %11,3’lük paya sahip olan Muğla 918 bin kovan ile birinci, Ordu 573 bin kovan ile ikinci, Adana ise 469 bin kovan ile üçüncü sırada yer almaktadır. Toplam kovan sayısı 2018 yılına göre 2019 yılında sadece %0,2 oranında artış göstermiştir. Bölgesel bazda bakıldığında ise, kovan sayılarında %21,1’lik pay ile Ege Bölgesi lider konumda, %16,2’lik pay ile Akdeniz Bölgesi ise ikinci sırada bulunmaktadır.

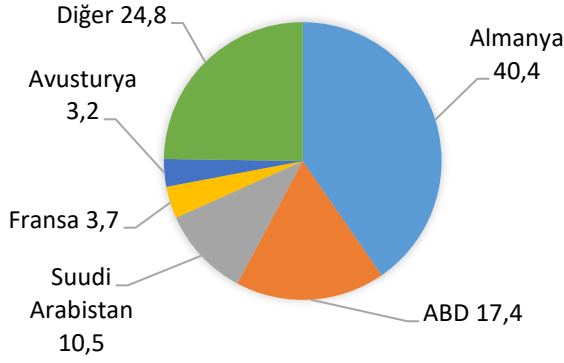

Bal üretimi; 2019 yılında Ordu 17 bin ton bal üretimi ile birinci sırada yer alırken, Muğla 14,7 bin ton ile ikinci, Adana ise 11 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Muğla’nın kovan varlığında 2019 yılında lider konumda olmasına karşın Ordu’nun bal üretiminde ilk sırada yer almasında, Ordu’nun bal veriminin Muğla’dan fazla olması etkindir. Bal üretiminde Ege Bölgesi %22,3’lük pay ile birinci sırada yer alırken, %21,7’lik oran ile Doğu Karadeniz Bölgesi ikinci sırada bulunmaktadır.

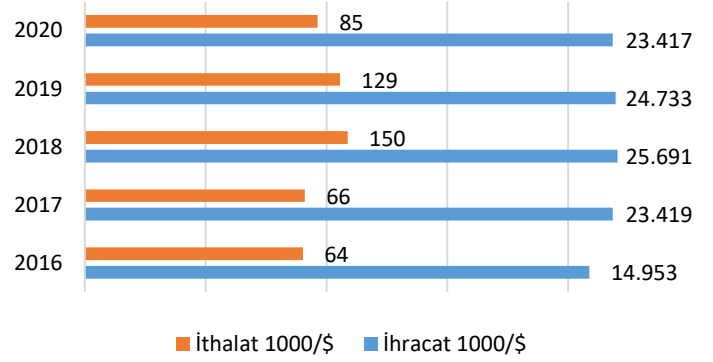
Türkiye’de Bal Destekleme Politikaları: 31295 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında; 2020 yılında Arılı kovan desteklemesi 15 TL/kovan, Gen kaynağı desteklemesi kapsamında arı koruma desteği 40 TL/kovan, damızlık ana arı desteği 80 TL/adet, Organik statüde bulunan arılı kovan desteği 10 TL/kovan ve Bombus arısı desteği 60 TL/koloni olarak belirlenmiştir. Bunların yanı sıra arıcılık faaliyeti için hibeli desteklemeler ve düşük faizli krediler de mevcuttur.

Türkiye'nin bal ihracatında önemli ülkeler (2020, %)

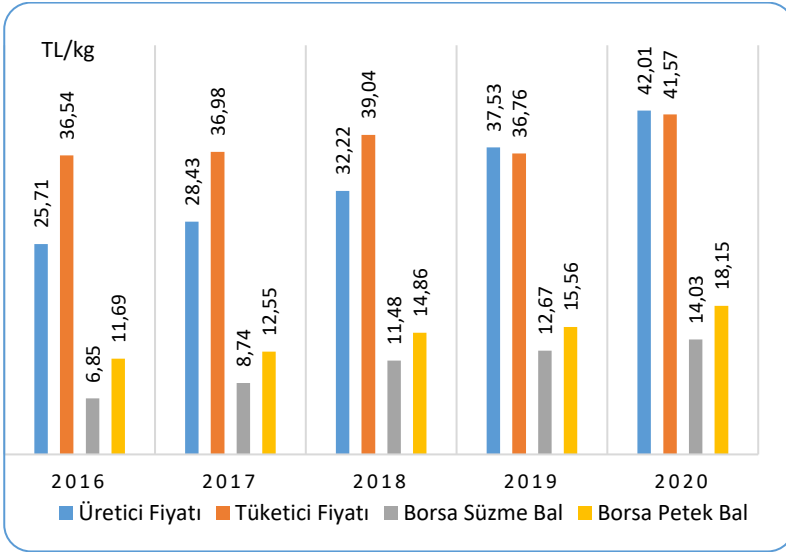
* ilk 11 aylık veriler kullanılmıştır.

Türkiye'nin Dış Ticaret Üretim Değeri (2020)

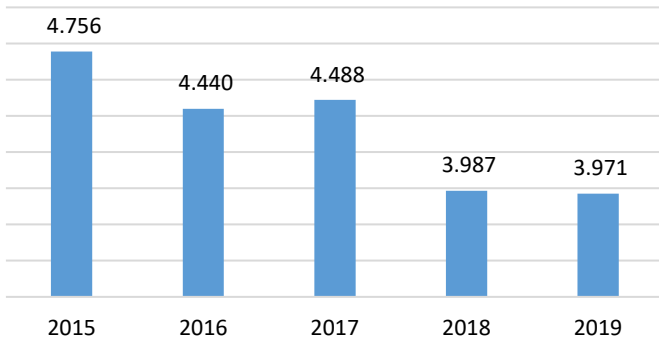
■ İthalat 1000/\$ ■ İhracat 1000/\$

2020 Aralık ayında 46,45 TL/kg olan bal üretici fiyatı bir önceki aya göre %1,87 oranında, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %19,04 oranında artmıştır. 2020 Aralık ayında bal tüketici fiyatı 47,74 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. Tüketici fiyatı bir önceki aya göre %1,86 oranında, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %24,03 oranında artmıştır. Borsa bal fiyatında Muğla Ticaret Borsası müstahsilden tüccara satış fiyatları dikkate alınmış olup, petek bal fiyatı 2020 yılında bir önceki yıla oranla %16,65 artarak 18,15 TL/kg olarak gerçekleşirken, süzme bal fiyatı %10,73 oranında artarak 14,03 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: TÜİK, Muğla Ticaret Borsası, (14/01/2021)

Türkiye'nin balmumu üretimi (ton)

Balmumu Üretimi

Metal, kozmetik ve tekstil sanayi, farmasötik preparatlar ve daha birçok alanda kullanılan ve balıdan sonra en çok rağbet gören arı ürünü balmumdur. Balmumu üretiminde, 2019 yılı verilerine göre %12,8'lik paya sahip Adana 508 ton ile lider konumda yer alırken, %10,6'lık pay ile Sivas 419 ton ile ikinci, %8,7'lik pay ile Muğla ise 347 ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Toplam balmumu üretimi 2019 yılında bir önceki yıla oranla %0,4'lük azalış göstermiştir.

Türkiye'de arıcılık yapan işletme sayısı 2019 yılında bir önceki yıla oranla %1,4 oranında azalarak 81 bine gerilemiştir. Arıcılık yapan işletme sayılarında %5,9'luk paya sahip olan Muğla 4.745 işletme ile birinci, %3,7'lik payı ile Sivas 2.985 işletme ile ikinci, %3,3'lük payı ile Ordu ise 2.636 işletme ile üçüncü sırada yer almaktadır. 2019 yılında arıcılık yapan işletme başına ortalama kovan sayısı %1,7 oranında artarak 101 kovan yükselmiştir.

	2016	2017	2018	2019	2020
Bal Fiyatı (TL/kg)	25,71	28,43	32,22	37,53	42,01
Bal Fiyatı + Destek (TL/kg)	26,46	29,13	32,97	38,66	43,13
Şeker Fiyatı (TL/kg)	4,15	4,28	4,68	4,97	5,41
Mazot (TL/lt)	3,85	4,69	5,77	6,39	6,43
1 kg bal ile alınabilecek girdi miktarı					
Bal/Şeker	6,20	6,64	6,88	7,55	7,77
Bal + Destek/ Şeker	6,38	6,81	7,05	7,78	7,97
Bal/Mazot	6,68	6,06	5,58	5,87	6,53
Bal + Destek/ Mazot	6,87	6,21	5,71	6,05	6,71

Kaynak: TÜİK ve TOB verilerinden TEPGE hesaplamaları
2020 destekleri 2019 verimi esas alınarak hesaplanmıştır.

Bal Girdi Pariteleri

2020 yılında destekler hariç bal/şeker paritesinde %2,8, bal/mazot paritesinde %0,6 artış gözlenirken; destekler dahil paritelerde sırasıyla %3,5 ve %1,3 oranında artış yaşanmıştır. Mazot ve şeker fiyatlarının 2020 yılında bir önceki yıla göre gösterdiği artış oranının bal üretici fiyatında gerçekleşen yaklaşık %12'lik artışın gerisinde kalması, 1 kg bal ile alınabilecek girdi miktarlarının artmasında etkili olmuştur.

GENEL DEĞERLENDİRME

Günümüzde arıcılık, tüm dünyada yaygın şekilde yapılan tarımsal faaliyetlerden birisidir. 2019 yılında üretilen balın yaklaşık %34'ü ticarete konu olmakla birlikte, dış satımın %90'ı yaklaşık 20 bal üreticisi ülke tarafından gerçekleştirilmiştir.

Dünya genelinde pandemi sürecinin ve buna bağlı gelişen karantina önlemlerinin, arılar için son derece önemli olan besleme faaliyetlerinde yetersizliğe ve hasat sonrasında ortaya çıkabilecek lojistiğe bağlı pazar problemlerine neden olabildiği düşünülmektedir. Türkiye'de ise pandemi sürecinin başından bugüne benzer endişeleri taşıyan arıcıların üretimde, pazara erişimde ve sonraki süreçte sorun yaşamadan arıcılık faaliyetlerine devam etmeleri amacıyla etkili politikalar uygulanırken, hızlı karar alma mekanizmalarının verimli bir şekilde işletilmesi ile üretimde sorun yaşanmamasının sağlanması amaçlanmıştır.

Dünyada bal ve diğer arı ürünlerine talebin artışı bu dönemde pazarda lider konumda olan diğer ülkelerin önüne geçmek amacıyla arıcılık faaliyetinde süreçten az etkilenen Türkiye'de, bu durum fırsat olarak değerlendirilmelidir. Bu amaçla mevcut bal üretim potansiyelinin çok küçük bir kısmını kullanabilen Türkiye'de üretim ve pazarlama konusunda örgütlenme, büyük yararlar sağlayacak bir yapıdır. Gerek faaliyete has birlikler aracılığıyla gerekse daha küçük işletmelerin bir araya

gelmesiyle oluşturulacak örgütlü üretim modeline geçiş son derece önemlidir.

Türkiye'de 2023 yılında bal üretiminin 121,2 bin ton olacağı tahmin edilmektedir (1). Öngörülen bu pozitif yönlü yükselişe karşın, artan nüfus bal tüketimini de arttıracaktır. Bu durumun üretimde kendine yeterli ve ihracatçı ülke konumunda bulunan Türkiye'de ihracat hacminde daralmaya yol açacağı düşünülmektedir. Bu durumun önüne geçmek amacıyla bal üretimi artırılmalıdır. Özellikle iyi tarım tekniklerinin kullanılması ve endüstriyel tarıma bağlı pestisitlerin yaygın kullanımının kontrol altına alınmasıyla üretim artışının sağlanabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte koloni varlığını tehdit eden, birçok farklı etken sonucunda ortaya çıktığı düşünülen ve sebepleri tam olarak henüz ortaya konulamamış olan koloni çöküş bozukluğu üzerinde durulması gereken önemli bir konudur.

Türkiye'de hem kişi başına bal tüketim miktarının artırılması, hem de ihracattaki payın artırılarak ülke ekonomisinin daha da güçlendirilmesi hedeflenmelidir. Bu amaçlar doğrultusunda yeni üretim planlamaları yapılarak etkin kovan yönetimi ve kaynak kullanımı sağlanmalıdır.

Yararlanılan Kaynaklar

1/ Burucu, V. ve Gülse Bal, H.S., 2017. Türkiye'de Arıcılığın Mevcut Durumu ve Bal Üretim Öngörüsü.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Volkan BURUCU, volkan.burucu@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833